

ЦЭРГИЙН АЛБА ХААГЧИЙН ЭРХ ЗҮЙН БАЙДЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ,
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН
ЗАРДЛЫН ТООЦООНЫ ТАЙЛАН

2023 он

ЦЭРГИЙН АЛБА ХААГЧИЙН ЭРХ ЗҮЙН БАЙДЛЫН ТУХАЙ НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСӨЛД ХИЙСЭН ЗАРДЛЫН ТООЦООНЫ ТАЙЛАН

Монгол Улсын Үндсэн хуульд заасан Улсын Их Хурлын онцгой бүрэн эрх буюу тус хуулийн Хорин тавдугаар зүйлийн 7-д “Төрийн санхүү, зээл, албан татвар, мөнгөний бодлого, улсын эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн бодлого, үндсэн чиглэлийг тодорхойлж, хөгжлийн болон үндэсний аюулгүй байдлын бодлогод нийцүүлэн боловсруулсан Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөр, улсын төсөв, түүний гүйцэтгэлийн тайланг батлах” гэсэн суурь зохицуулалтын хүрээнд Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны мөрийн хөтөлбөрийг баталсан.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны мөрийн хөтөлбөрийн 4.6-д “Монгол Улсын батлан хамгаалах тогтолцоог бэхжүүлж, үндэсний язгуур ашиг сонирхолд тулгуурласан мэргэжлийн, чадварлаг зэвсэгт хүчнийг хөгжүүлнэ.”, 4.6.9-д “Цэргийн хугацаат болон гэрээт алба хаагчдын алба хаах хугацаанд амьдрах, ажиллах нөхцөлийг сайжруулна.” гэж заасныг хэрэгжүүлэх хүрээнд болон Монгол Улсын Их Хурлын 2021 оны 12 дугаар тогтоолын хавсралтаар баталсан “Монгол Улсын хууль тогтоомжийг 2024 он хүртэл боловсронгуй болгох үндсэн чиглэл”-ийн 33-т “Цэргийн алба хаагчийн эрх зүйн байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах”-аар тусгасны дагуу хуулийн төслийн үзэл баримтлал болон хуулийн төслийг боловсруулаад байна.

Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн холбогдох эрх зүйн зохицуулалтуудыг удирдлага болгон Цэргийн алба хаагчийн эрх зүйн байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулсан ба улсын төсвөөс гарах зардлыг Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 4 дүгээр хавсралтаар батлагдсан Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоо хийх аргачлал /цаашид “аргачлал” гэх/-ын дагуу тооцсон болно.

Цэргийн алба хаагчийн эрх зүйн байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоог аргачлалын дагуу тооцохын зорилго нь иргэн, хуулийн этгээд, төрийн байгууллагад үүсэх зардлын ачааллыг тооцож, цаашид гарах ачааллыг багасгах санал боловсруулахад энэхүү судалгааны зорилго оршсон.

Зардал тооцсон субъект:

-Цэргийн алба хаагчийн эрх зүйн байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон төсөвт тусгагдах зардал.

Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлыг тооцоход дор дурдсан нийтлэг зарчмыг баримталсан. Үүнд:

- Төрийн байгууллагын гүйцэтгэх үүрэг нэг бүрийг оновчтой тодорхойлох;
- Үүрэг гүйцэтгэхэд зарцуулах хугацааг тогтооход бодитой хандах;
- Бодит тоо баримт, мэдээлэлд тулгуурлах;
- Аргачлалд заасан тооцоо хийх үе шатыг баримтлах зэрэг юм.

Цэргийн алба хаагчийн эрх зүйн байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл нь тухайлсан байгууллагын үйл ажиллагааг

зохицуулаагүй ерөнхий зохицуулалттай тул аль нэг нэрлэсэн байгууллагын зардлыг гаргах боломжгүй бөгөөд нийтэд нь улсын төсөвт үүсэх зардлаар нь гаргаж тооцсон.

2017 онд Монгол Улсын төсөв санхүүгийн хүндрэлтэй нөхцөл байдлыг даван туулах арга хэмжээний хүрээнд Олон Улсын Валютын сангийн хөнгөлөлттэй зээлийн /Stand by/ хөтөлбөрт хамрагдах нөхцөл, шаардлагын дагуу Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2017 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2017-2019 оны төсвийн төсөөллийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хэлэлцэхтэй холбогдуулан Улсын Их Хурлын 2017 оны 4 дүгээр сарын 14-ний өдрийн чуулганы хуралдаанаар Цэргийн алба хаагчийн эрх зүйн байдлын тухай хуульд өөрчлөлт оруулсан.Тухайлбал:

-Хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.17-д “улсын хил болон алслагдсанд тооцох анги, байгууллагад таван жилээс дээш хугацаагаар алба хааж байгаа офицер, ахлагчид нэг удаагийн мөнгөн урамшууллыг тэдний сарын үндсэн цалингаас хилийн застав болон түүнтэй адилтгах салбарт 50 хувь, суурин бус газар байрладаг хилийн отряд, цэргийн анги, салбарт 35 хувь, нийслэл, улсын чанартай хотоос бусад суурин газарт байрладаг хилийн отряд, цэргийн анги, салбарт 25 хувиар бодож нэгтгэн таван жил тутамд олгох”, 7.1.21-д “Цэргийн тэтгэвэр тогтоолгосон бэлтгэл, чөлөөнд байгаа дээд офицерт урьд эрхэлж байсан албан тушаалын цэргийн цолны цалинг харьяалсан үндсэн байгууллага сар бүр олгох” гэсэн зохицуулалтуудыг хүчингүй болгосон.

Хүчингүй болсон дээрх 7 дугаар зүйлийн 7.1.17, 7.1.21 дэх зохицуулалтуудын агуулгад өөрчлөлт оруулахгүйгээр бусад хууль тогтоомжид заасан төрийн тусгай алба хаагчийн нийгмийн баталгаатай уялдуулан алслагдсанд тооцох цэргийн анги, салбарт үүрэг гүйцэтгэж байгаа цэргийн алба хаагчид 5 жил тутам олгох урамшууллын хэмжээг өмнөх эрх зүйн зохицуулалтаас өөрчлөн тусгасан нь зардал, төсөв шаардсан зохицуулалт болж байна.

Мөн 2017 оны нэмэлт, өөрчлөлтөөр тус хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.5, 7 дугаар зүйлийн 7.1.10 дахь заалтад орсон өөрчлөлтийг буцаан “9 дүгээр зүйлийн 9.5 дахь хэсгийг “Дотоод, гадаадын цэргийн сургуульд суралцаж байгаа сонсогч, суралцагчийг сонгон шалгаруулах, цалингийн хэмжээ, нэмэгдэл олгох журмыг батлан хамгаалах, хил хамгаалалтын болон онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.” гэж, 7 дугаар зүйлийн 7.1.10 дахь заалтын “сургалтын тэтгэлэг” гэснийг “цалингийн хэмжээ, нэмэгдэл” гэж тус тус тусгасан зохицуулалтуудад улсын төсвөөс нэмэлт зардал шаардахгүй юм.

Дотоод, гадаадын цэргийн сургуульд суралцаж байгаа сонсогч, суралцагчийн цалингийн хэмжээ, нэмэгдэл (сургалтын тэтгэлэг) Батлан хамгаалахын сайдын жил бүрийн төсвийн багцад тусгагдаж, сайдын 2022 оны 01 дүгээр сарын 16-ны өдрийн “Гадаадад суралцагчдын талаар авах арга хэмжээний тухай” А/14 дүгээр тушаалын дагуу сонсогч, суралцагчдад олгогдож байгаа зохицуулалт юм.

Батлан хамгаалахын чиглэлээр дотоодын 1 сургуульд 21 сонсогч, гадаадын 11 улсад нийт 121 сонсогч, сурагчдад Батлан хамгаалахын сайдын багцаас 2021 оны 12 дугаар сарын байдлаар нийт 100,400,989.00 төгрөгийг олгосон байна.

Харин Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2017 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2017-2019 оны төсвийн төсөөллийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуультай холбоотойгоор хүчингүй болгосон 1 зохицуулалтад холбогдох

өөрчлөлтийг оруулан хуулийн төслөөр нэмж байгаа зохицуулалт нь улсын төсөвт тодорхой хэмжээний зардал үүсгэж, нэмэлт санхүүжилт шаардагдах тул зардлыг дараах байдлаар тооцов. Үүнд:

1.Хуулийн төслийн 1 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт тусгагдсан “7.1.22.Алслагдсанд тооцогдсон цэргийн анги, салбарт тав ба түүнээс дээш жилийн хугацаагаар алба хааж байгаа офицер, ахлагч, цэргийн гэрээт алба хаагчид 30 сарын үндсэн цалинтай тэнцэх хэмжээний урамшууллыг 5 жил тутам олгох бөгөөд мөнгөн урамшуулал олгох журмыг Засгийн газар батална;” гэсэнтэй холбоотой зардлын тооцоо;

**МӨНГӨН УРАМШУУЛЛЫН ЗАРДАЛ
/ЖИЛЭЭР/**

Д/д	Албан тушаал	Алба хаагчийн тоо	Нэг алба хаагчийн 30 сарын үндсэн цалин дунджаар	Нийт зардал /сая төгрөг/
1.	Офицер	1	20,555,580.	20,555,580.
2.	Ахлагч	53	17,682,030.	937,147,590.
3.	Гэрээт алба хаагч	-	-	-
НИЙТ		54	38,237,610.	957,703,170.

Хуулийн төсөлд тусгагдсан дээрх зохицуулалтын хүрээнд улсын төсвөөс жилдээ нийт 957 703 170 (есөн зуун тавин долоон сая долоон зуун гурван мянга нэг зуун дал) төгрөгийн нэмэлт зардал үүсэхээр тооцов.

---oOo---